

## EDOUARD HERRIOT

**S**EDERT EENIGE WEKEN HEEFT FRANKRIJK een nieuwen minister-president, monsieur Edouard Herriot, den leider der radicalen.

Frankrijk heeft vele partijen en het zou kolommen vorderen, om uiteen te zetten, hoe die allemaal heeten en welke hun beginselen zijn. Maar als we Herriots partij in Nederlandsche verhoudingen zouden overplanten, zouden we kunnen zeggen: de vrijzinnig-democratische partij. Want deze groep grenst onmiddellijk met haar linkervleugel aan de socialisten, terwijl zij naar rechts op de middenpartijen aansluit.

Het behoeft wel geen betoog, dat de radicalen een machtige groep vormen in het Fransche parlement. Zonder haar hulp kan men eigenlijk niet regeeren; steeds heeft men de radicalen noodig.

In den oorlog is dit niet zoo sterk uitgekomen. Verschillende radicalen werden toen gecompromiteerd — men denke slechts aan Caillaux, die van verraad beschuldigd werd en zelfs werd veroordeeld. Er ging een golf van nationalisme over Frankrijk, die lang nagewerkt heeft. In zulke dagen kon een man als Clemenceau, die reeds lang zijn wilde haren van radicaal had verloren, weer aan het woord komen en we weten het: hij kwam aan het woord. Nog weer later wist Poincaré een nationaal bewind te grondvesten, maar dat was reeds na den oorlog, toen de vrede bevestigd en Duitschland klein moest blijven.

Maar toen verloor de nationalistische golf aan kracht, want al keurde Frankrijk goed, dat Poincaré de Roer bezette, men voelde toch, dat zulke experimenten al te gevaarlijk waren.

En toen heeft men de overwinning gekregen van het Kartel, het verkiezingsverbond van radicalen en socialisten, met het gevolg, dat er een nieuwe koers ingeslagen werd: de koers-Herriot. Want Herriot, ook toen reeds de leider, werd premier in Frankrijk van het Kartel-bewind, dat een politiek van toenadering voorstond.

Maar slechts voor korten tijd. Hoe geestdriftig Herriot en Mac Donald in die dagen te Genève ook streefden naar de doorzetting dier toenaderingspolitiek, de tijd scheen nog niet rijp daarvoor te zijn en toen bleek, dat Herriot ten aanzien van zijn binnenlandsche politiek feitelijk de gijzelaar was van de socialisten, die hem wel steun beloofd hadden, maar toch buiten de regeering bleven, was Herriots uur gekomen, om weer heen te gaan.

Maar nú is hij dan weer op den hoogsten politieken post verschenen en er is reden om te veronderstellen, dat hij van zijn eerste experiment heeft geleerd.

Een eigenaardig man, die Herriot.

Doctor in de letteren, man van fijnen smaak en auteur van een beroemd werk als „Madame Recamier en haar vrienden,” om te zwijgen van zijn „Leven van Beethoven,” doet hij in zijn ietwat logge, robuste verschijning met zijn boersch, doch open gelaat, wel even denken aan een dorpsmid. Zet daarnaast den eleganten Tardieu, man van gemakkelijke, vlotte omgangsvormen en het verschil is kolossaal.

Nu, beide mannen zijn ook uit totaal verschillend milieu voortgekomen. Tardieu is een zoon uit een regentengeslacht, Herriot stamt uit de kazerne. Want zijn grootvader, die het tot sergeant gebracht had, voedde zijn zoon in de kazerne op. „Enfant de la troupe” noemde men zoo'n soldatenjongen, kind van



den troep en dat beteekent: „De staat bekostigt zijn opvoeding.” Wat hier zeggen wil: dit zontje moest zelf ook weer soldaat worden.

Maar déze Herriot — Jean François heette hij — was een verbazend flinke soldaat. Hij had gedacht, al zijn leven adjudant te zullen blijven, maar de Fransch-Duitsche oorlog gaf hem zijn kans en hij werd luitenant. Een vetpot kan het echter niet geweest zijn, want toen onze Edouard in 1872 werd geboren, was zijn moeder in dienst bij de moeder van Maurice Barrès. Herriot wil het wel wéten, hij is

er groot genoeg voor, van Barrès' moeder kreeg zijn moeder de eerste kleertjes voor het kind. Dit kind heeft als *homme arrivé* dit alles verteld in een couranten-artikel, toen Barrès stierf.

Maar toch, zijn vader stuurt het in militairen dienst een heel eind en hij eindigt zijn leven zoowaar nog te Oran in Afrika als commandant van een regiment Zouaven. Er moet dus een „kop” op dezen man hebben gezeten.

Inderdaad, er zat een kop op dezen militair. Op gevorderden leeftijd krijgt hij het in zijn hoofd om Latijn en Grieksch te gaan leeren en hij stuurt het zóóver, dat hij de klassieken lezen kan. Of hij er véél aan gehad heeft, weten we niet, maar des vaders onverzettelijkheid en ijver moeten den zoon een lichtend voorbeeld zijn geweest. En méér dan dat: de kleine Herriot, die zelf ook zoo goed kon leeren, leerde van zijn vader wel zóóveel, dat hij te Troyes op het gymnasium nommer één werd en bleef.

Dáár werd de jongen ontdekt door een inspecteur en deze bezorgde hem een beurs voor de universiteit.

Vader Herriot heeft zelf zijn zoon weggebracht naar de hoofdstad, naar het beroemde college. Onderweg aten ze uit een papieren bakje *pommes frites*, want ze moesten zuinig zijn. De jongen moest noodig een nieuw pakje hebben voor het college en met moeite had vader Herriot de veertig francs, daarvoor nodig, bij elkaar gescharreld. En méér kon hij niet aan hem doen, want Edouard moest er per sé van zijn beurs zien te komen.

Nu, de jongen had het wel erg krap te Parijs. Hij heeft er nog zoo het een en ander bij moeten doen, om aan een beetje zakgeld te komen. Voor het overige werkte hij ongelooft hard. Hij wist voet bij stuk te houden en toen hij op 22-jarigen leeftijd promoveerde, deed hij het „*summa cum laude*.”

En toen is hij „schoolman” geworden, in de gedachte, dat hij dit wel altijd blijven zou. Eerst is hij een paar jaar leeraar te Nantes, dan wordt hij benoemd aan het gymnasium te Lyon, Frankrijks tweede

stad, de zijdestad. Maar nog altijd is hij van meening, dat de school zijn levenstaak zal blijven.

Het is niet onmogelijk, dat dit ook zoo zou zijn geweest, ware het niet, dat de Dreyfuszaak hem naar de politiek gedreven had. Frankrijk leefde daar midden in en de zaak zelf eischte, dat ieder partij koos; neutraal blijven kon men tegenover deze treurige affaire niet.

En Herriot kóós partij. Hij wierp zich in het volle gewoel van den partijstrijd en streed aan de zijde der radicalen. Later waren het voornamelijk de arbeiders van Lyon, die vertrouwen in den jongen leeraar stelden en hem dan ook een plaats gaven in het college van den Raad. Dit geschiedde in 1904, maar in 1905 kiest men hem al tot burgemeester. En hij wordt door den tijd zóó'n gezien burgervader, dat men hem niet meer missen wil, zoodat hij nu twee jaar geleden zijn zilveren ambtsfeest vierde kon.

Een goedkoop burgemeester was hij niet, maar hij had een breeden blik op de toekomst. Verschillende sociale verbeteringen voerde hij in en zijn streven is er voortdurend op uit Lyon's positie te verstevigen. Midden in den oorlog, terwijl de Duitschers Verdun naderen, sticht hij de groote jaarbeurs, een uiting van vertrouwen in Frankrijks lot, die óók helpen moest om Frankrijk te bevrijden van Duitschlands economische voorgedij. Want de bedoeling van deze stichting was: voortbrengers en verbruikers van Frankrijk en de bevriende naties bijeen te brengen.

Maar onder al deze bedrijven was Herriot, de populaire man van Lyon, ook overal elders populair geworden. De groote politiek had beslag op hem gelegd en men verkoos hem in den Senaat; en in het oorlogskabinet van Briand werd hij zelfs minister van levensmiddelenvoorziening en transport. Dit was een portefeuille, waarmede men gemakkelijk zijn populariteit weer verspelen kon, want de minister van dit departement moest voor de rantsoeneering en de uitvoering der gehate broodkaarten zorgen. Een bewijs, dat Herriot zijn taak goed heeft verricht, is wel, dat hij zijn populariteit niét verloor. En één jaar na den oorlog zien wij hem in de Kamer als den leider der radicalen.

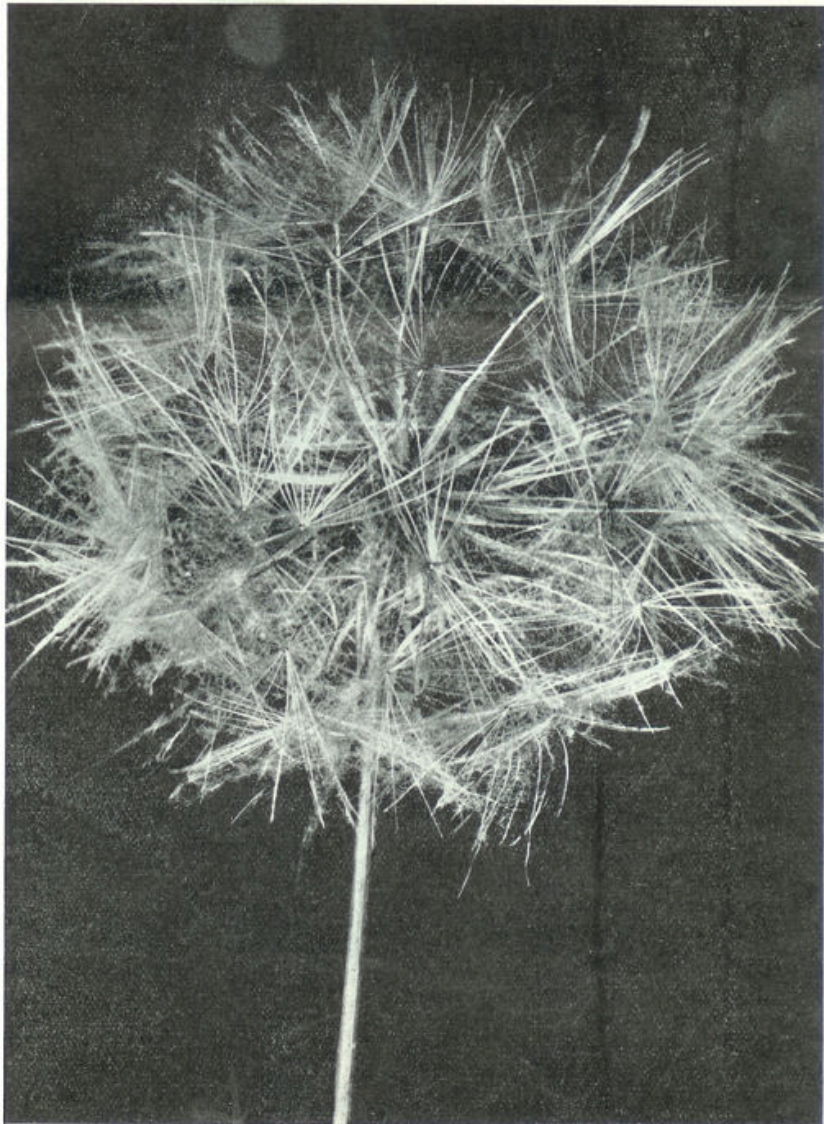
En nu, na het experiment van 1924, ontmoeten wij hem wéér als minister-president. Hij heeft geleerd van de mislukking. Overdreven radicaal is hij o. i. niet meer; voor de nationale belangen behoeft men van zijn beheer geen schade te verwachten. Maar... hij heeft breeder Europeeschen kijk dan Tardieu, Poincaré en al die anderen, want hij is ook een Europeaan in den goeden zin van het woord. En een ontredderde wereld heeft méér te verwachten van een Herriot dan van een Tardieu of een

Laval, die over Frankrijks fortengordel blijkbaar niet kunnen heen zien.

Zoo lijkt Herriot meer op een Briand dan op zijn voorganger, maar toch is hij weer anders dan Briand. Man van fijnen geest als de groote staatsman der verzoeningsgedachte, is hij toch veel nuchterder, meer economisch geschoold. En zulke menschen hebben wij juist in dèze dagen noodig. Nuchtere, praktische menschen met een helder hoofd en met een hart, dat naar den vrede uitgaat.

Herriot, de geweldige werker, is nog krachtig en sterk. Geve God, dat het ook door zijn keuze mogelijk worde gemaakt aan de wereld zich te herstellen van de zware slagen, die haar hebben getroffen. In den weg der verzoening en samenwerking, die uitgaat van deze waarheid: als één lid lijdt, lijden alle leden mee. Het lot des eenen is onlosmakelijk verbonden aan het lot des anderen.

Q. A. DE R.



PLUISJESBLOEM